

Les 1 De kerk verandert

Er kwam kritiek op de katholieke kerk.

Erasmus vond dat de mensen zelf in de Bijbel moesten lezen hoe ze goed konden leven.

Luther wilde de aflaten afschaffen en wilde diensten in de volkstaal. De paus noemde hem een **ketter** en zette hem uit de kerk. Luther stichtte een nieuwe kerk. Calvijn riep de mensen op zich te verzetten tegen keizer **Karel V**, omdat Karel de nieuwe kerk verbood. De **protestanten** hielden stiekem hagenpreken. De periode van veranderingen in de kerk heet de **Hervorming**. De ideeën van de hervormers werden snel verspreid doordat de **boekdrukkunst** was uitgevonden.

Les 2 Oorlog tegen Spanje

Filips II liet de protestanten vervolgen. Hij verhoogde ook de belastingen, terwijl de mensen al honger hadden door misoogsten. Het gevolg was de **Beeldenstorm**, een protest tegen de katholieke kerk

en Filips. Filips stuurde **Alva** om de protestanten en edelen te straffen. Wie niet door de Bloedraad veroordeeld wilde worden, moest vluchten. Ook **Willem van Oranje** vluchtte naar Duitsland. Maar hij kwam terug met een leger en begon een oorlog tegen Filips II: de **Opstand**. Na een tijd kreeg hij hulp van de **geuzen**. De noordelijke provincies, waar veel protestanten woonden, besloten samen tegen Spanje te vechten.

Erasmus

Een Nederlandse geleerde priester die kritiek had op de macht van de katholieke kerk. Hij wilde dat iedereen zelf de Bijbel zou lezen.

Luther

Een Duitse monnik die de katholieke kerk wilde hervormen en die een nieuwe kerk stichtte.

de ketter

Een scheldnaam voor iemand die andere ideeën heeft over het geloof dan de kerk.

Karel V

Een keizer die regeerde over Nederland, Duitsland, Oostenrijk en Spanje. Vader van Filips II.

de protestanten

Aanhangers van Luther en Calvijn. Ze protesteerden tegen de onderdrukking door de katholieke kerk.

de Hervorming

De periode waarin Luther en Calvijn opriepen om de katholieke kerk te veranderen.

de boekdrukkunst

Het maken van boeken door middel van een drukpers.

Filips II

De koning van Spanje en de Nederlanden, zoon van Karel V.

de Beeldenstorm

De plundering en vernieling van kerken en kloosters in 1566.

Alva

De generaal die door Filips II naar de Nederlanden werd gestuurd om de ketters te straffen.

Willem van Oranje

Een edelman die moest vluchten omdat hij de protestanten steunde en voor vrijheid van geloof was. Later leidde hij de opstand tegen Filips II.

de Opstand

De naam voor de oorlog die Willem van Oranje in 1568 tegen Filips II begon.

de geuzen

Protestanten die naar zee waren gevlucht, en vanaf zee tegen de Spanjaarden vochten.

Les 3 Een land zonder koning

Het leger van Filips II maakte het zuiden weer Spaans en katholiek. Het noorden bleef doorvechten. Filips II verklaarde Willem van Oranje **vogelvrij** en in 1584 werd Willem vermoord.

De noordelijke provincies zwoeren dat ze Filips II niet meer als koning wilden. Ze vonden geen andere Europese vorst die hun koning wilde zijn en daarom richtten ze de **Republiek** der Zeven Verenigde Nederlanden op. De protestantse kerk werd de officiële kerk, maar katholieken werden niet vervolgd. De protestantse kerk liet een Nederlandse vertaling van de bijbel maken: de **Statenbijbel**.

De Opstand tegen Spanje duurde tot 1648 en eindigde met de **Vrede van Münster**. Door de handel werd de Republiek heel rijk.

vogelvrij

Dit wordt gezegd van iemand die niet meer door de wetten van een land wordt beschermd. Zo iemand mag gedood worden.

de Republiek

De zeven provincies in de Nederlanden die zich in 1588 in een republiek verenigden.

de Statenbijbel

De Nederlandse vertaling van de Bijbel die werd gemaakt in opdracht van de protestantse kerk.

Vrede van Münster

Het verdrag waarmee Spanje en de Nederlanden hun oorlog beëindigden. Spanje accepteerde dat de Nederlanden zelfstandig werden.

Mensen proberen dingen sinds de vroegste geschiedenis op te lossen en te verklaren. Bestaat er voor alles een oplossing? Hoe gingen mensen met problemen om?

Les 1

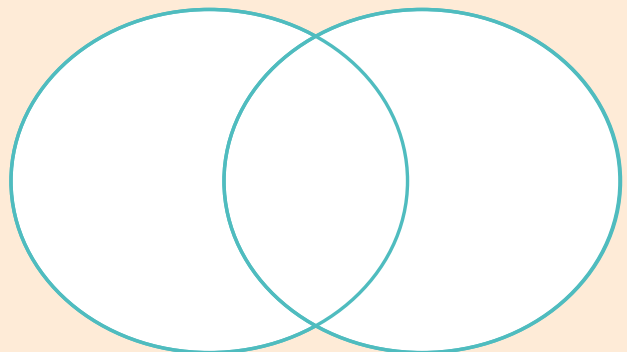
Door te kijken wat er bij de tijd voor en na de komst van de boekdrukkunst hoort, zie je wat er veranderde door de komst van de boekdrukkunst.

Les 2

Door de gebeurtenissen van de verovering van Breda door soldaten van Maurits in de goede volgorde te leggen, zie je welke list ze hadden en wat de gevolgen waren.

Les 3

Door te analyseren welke groepen tegenover elkaar stonden in de Opstand, kom je erachter wie aan welke kant stond.

Zo leer je voor de toets

- Bekijk de samenvatting.
- Leer de teksten en de dik gedrukte woorden.
- Vraag iemand om je te overhoren.

opstand

De toets is op

